



Prof. dr hab. dr h.c. Kazimierz Kobus

tel. 074-8681434, fax 074-8690620, e-mail: k.kobus@chir-plast.pl

www.chirurgia-plastyczna-kobus.pl

ul. Boczna 2A, 57-320 Polanica - Zdrój

Polanica –Zdrój 29.06. 2021 r

RECENZJA

Recenzja wniosku dr Macieja Grajka w sprawie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.

Dokumentacja recenzowanego wniosku zawiera: dane wnioskodawcy, autoreferat, kopie pięciu publikacji oraz oświadczenia odnośnie udziału Kandydata w ich realizacji, analizę bibliometryczną, informację o osiągnięciach i aktywności naukowej, stażach, projektach i współpracy zespołowej, list rekomendacyjny oraz wniosek dr Macieja Grajka do Narodowego Instytutu Onkologii o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych.

Podstawę wniosku stanowi monotematyczny cykl publikacji na temat skuteczności zastosowania różnych technik mikrochirurgii rekonstrukcyjnej w leczeniu chirurgicznym 5 pacjentów z ubytkami poresekcyjnymi i pourazowymi twarzy i szyi. Jest to więc rzadko spotykana prezentacja znaczącego dorobku zawodowego i naukowego bez tabel, wykresów i obliczeń statystycznych. Wynika to w sporej mierze ze specyfiki złożonej działalności rekonstrukcyjnej, w której nie ma zbyt wiele miejsca na najbardziej

liczące się podstawowe prace badawcze i doświadczalne - chyba że zaplanowane jako przygotowanie do przeprowadzania skomplikowanych i bywa że pionierskich operacji.

Wychodząc z założenia że najważniejsza jest jakość, skromny ilościowo ale w pewnym sensie unikatowy materiał prezentowany przez dr Grajka zasługuje na szczególną uwagę tym bardziej, że w dotyczy nowatorskich metod rekonstrukcyjnych wykonywanych i wykonywanych w oparciu o współczesną wiedzę z zakresu onkologii, immunologii oraz innych współpracujących specjalności.

W będącym podstawą wniosku cyklu pięciu publikacji dr Grajek jest czterokrotnie pierwszym autorem, z wyjątkiem opisu pierwszego w świecie przeszczepu po awulsyjnej amputacji tkanek miękkich i kośćca środkowego piętra twarzy, przeprowadzonego w trybie pilnym.

Ze względu na zespołowy charakter leczenia operacyjnego, do wniosku dołączono szczegółowy wykaz udziału współautorów, co potwierdza i dokumentuje wkład dr Grajka w planowanie, przygotowanie i realizację omawianej działalności.

Przeszczepianie płatów skórno-tłuszczowych przy pomocy połączeń mikronaczyniowych zapoczątkowano pół wieku temu (w Polsce w 1977 roku). Po okresie euforii i eksploracji coraz to nowych miejsc dawczych, ze względu na wykonywanie coraz bardziej złożonych operacji rekonstrukcyjnych, zrodziło się zapotrzebowanie na łączenie i jednoczasowe przenoszenie mnogich tkanek, co jest przedmiotem pierwszej publikacji dr Grajka i wsp.

Na temat wyboru metody operacyjnej można dyskutować, ale liczy się wynik rekonstrukcji, który jeśli pominąć nieco odmienny wygląd powłoki skórnej jest doskonały. Za równie godne pochwały należy uznać zaplanowanie płatów i wykonanie mnogich zespołów naczyniowych. Jest to w mikrochirurgii warunek powodzenia, którego spełnienie skłania do preparowania naczyń o możliwie największym kalibrze oraz ograniczania liczby zespołów do niezbędnego minimum.

Za równie udaną należy uznać wykonaną wręcz idealnie rekonstrukcję nagłośni przy pomocy wolnego płata z małżowiny usznej. Nic też dziwnego, że nowa metoda rekonstrukcyjna została wysoko oceniona uzyskując nagrodę Amerykańskiego Towarzystwa Mikrochirurgii Rekonstrukcyjnej.

Tematyka pozostałych trzech prac dotyczy operacji rekonstrukcyjnych w układzie allogennym, czyli wykracza poza problemy techniczne i wiąże się z wciąż dyskusyjnymi problemami natury etycznej i zdrowotnej. O ile bowiem ratujące życie przeszczepianie nerek, serca, czy płuc zostało uznane za coś oczywistego, to dożywotnia immunosupresja po transplantacjach poprawiających wygląd i jakość życia, budzi wciąż kontrowersje.

Dlatego też allotransplantacje twarzy powinny być ograniczone do krańcowych przypadków, takich chociażby jak pourazowy ubytek środkowego piętra twarzy który był operowany przez zespół prof. Adama Maciejewskiego. Trwające w granicach doby operacje tego typu wymagają zaangażowania ogromnych sił i środków oraz gotowości wielospecjalistycznego zespołu. Za szczególnie istotne uchodzi przećwiczenia na zwłokach różnych wariantów przez wykonujących złożone operacje chirurgów. Chirurgów takich jak dr Grajek, który do czasu pierwszego przeszczepu twarzy przeprowadzonego w Gliwicach wykonał ponad 1200 rozległych operacji rekonstrukcyjnych! Tak więc na sukces w postaci 1-ej Nagrody Rekonstrukcja Roku 2013 przyznanej przez Amerykańskie Towarzystwo Mikrochirurgii Rekonstrukcyjnej trzeba było ciężko zapracować.

Podobny charakter miało przeprowadzone w 2017 roku przeszczepienie narządów szyi, a ściślej – krtani, tchawicy, przełyku, tarczycy, przytarczyc i skóry u pacjenta który po przeszczepie nerki otrzymywał od 16 lat leczenie immunosupresyjne. Wynik kilkunastogodzinnej operacji oraz prawie 3-letni okres obserwacji potwierdził w całej rozciągłości słuszność koncepcji dr Grajka, zmienił diametralnie jakość życia pacjenta oraz zaowocował przyznaniem

Pierwszej Nagrody na Światowym Kongresie Raka Krtani (Perth, 2015) oraz Pierwszej Nagrody w kategorii Rekonstrukcja Roku 2017 Amerykańskiego Towarzystwa Mikrochirurgii Rekonstrukcyjnej.

Ostatnia z cyklu ocenianych prac dotyczy zakresu działania oraz przyszłości złożonych unaczynionych allotransplantów. Do niewątpliwych pozytywów należy rozważna ocena korzyści jak również analiza wad i zagrożeń. Pomimo wdrażania mniej szkodliwych leków immunosupresyjnych, niewielka skuteczność zgodności antygenów HLA oraz zagrożenie reakcją GvHD po indukcji chimeryzmu w wyniku stosowania szpiku biorcy sprawiają, że na uporanie się z barierą immunologiczną i zdobycie Świętego Graala trzeba jeszcze poczekać. I oby nie okazał się mrzonką.

Świadomość zagrożeń związanych z dożywotnią immunosupresją sprawia, że liczba przeszczepionych twarzy i rąk jest wciąż jeszcze niewielka, a w odniesieniu do operacji szyi czy pręcia można wręcz mówić o kazuistyce.

Tym niemniej jednak w najcięższych przypadkach nie ma aktualnie lepszego wyboru, czego dowodem są wyniki leczenia, publikacje w specjalistycznych czasopismach oraz liczne międzynarodowe wyrazy uznania dla działalności dr Grajka oraz Jego Kolegów i Współpracowników.

Oprócz ocenianych wyżej publikacji, (IF 22.97) dr Maciej Grajek jest autorem (2x) oraz współautorem 21 prac ukierunkowanych w większości na leczenie nowotworów i mikrochirurgię rekonstrukcyjną. Na szczególną uwagę zasługuje analiza 267 operacji zaawansowanych nowotworów głowy i szyi, w której wykazano ponad 80-procentową radykalność etapu resekcyjnego i 96-procentowe przeżycie płatów; a ponadto - rekonstrukcja tchawicy oraz pewnego rodzaju przypomnienie metody Le Quanga i/lub Shawa polegającej na odtwarzaniu piersi przy pomocy płatów pośladkowych.

Na uwagę zasługuje również propagowanie wysoce użytecznej prefabrykacji płatów oraz leczenie przetok pochwowo- i pęcherzowo-

odbytniczych przy pomocy mięśnia prostego brzucha. Likwidacja przetok u 6 kolejnych chorych mówi wprawdzie sama za siebie, ale wydaje się że użycie w tym celu mięśnia smukłego jest nieco mniej urazowe.

Poza wysoką oceną prac opublikowanych głównie w recenzowanych czasopismach anglojęzycznych (IF:34.983) należy podkreślić autorstwo 5 rozdziałów w podręcznikach oraz ponad 100 doniesień i prezentacji prac na krajowych i międzynarodowych konferencjach ! Wszystko to dowodzi niezwyklej pracowitości oraz budzącej uznanie aktywności zawodowej podczas trwającej od 2004 roku pracy w Klinice Chirurgii Onkologicznej i Rekonstrukcyjnej Centrum Onkologii IMSC w Warszawie, Oddział w Gliwicach.

Jeśli dodać do tego obronę z wyróżnieniem pracy doktorskiej, staże w MD Anderson Cancer Center w Houston i w Klinice Chirurgii Plastycznej w Ohio oraz znaczącą pracę dydaktyczną i popularyzującą naukę, wniosek dr Macieja Grajka jest w pełni uzasadniony.

W związku z powyższym zwracam się do Wysokiej Rady Naukowej Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie- Państwowego Instytutu Badawczego z uprzejmą prośbą o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania dr Maciejowi Grajkowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.

Prof. dr hab. n. med. dr h.c. Kazimierz Kobus
Specjalista Chirurgii Plastycznej

